

Luontopaneelin lausunto Eduskunnan Ympäristövaliokunnalle: Valtioneuvoston tulevaisuusselonteko

Ilari E. Sääksjärvi, Turun yliopisto & Luontopaneeli

7.10.2025

Luonnon köyhtyminen haastaa tulevaisuutta

- Luontopaneeli kiittää ympäristövaliokuntaa lausuntopyynnöstä koskien valtioneuvoston tulevaisuusselontekoa (1. osa ja tulevaisuusskenaariot).

- Suomi on sitoutunut luonnon köyhtymisen pysäyttämiseen ja luontopositiivisen yhteiskunnan saavuttamiseen.

- Luontopositiivisuuden saavuttaminen vaatii laajaa kaikkien hallinnonalojen ja sektoreiden pitkäjänteistä yhteistyötä luontohaittojen vähentämiseksi, väistämättömien haittojen kompensoimiseksi sekä luonnon tilan parantamiseksi.
    - Luontopaneeli kiittää, että tulevaisuusselonteon vaihtoehtoisissa kehityskuluissa ja ilmiöiden keskinäisiä vuorovaikutuksia kuvaavissa osissa luonnon köyhtyminen on nostettu tasapuolisesti ilmastonmuutoksen rinnalle.

Yhteinen visio ihmisen ja muun luonnon yhteishyvinvoinnin turvaamiseksi

- Tulevaisuusselonteon skenaariotarkastelu osoittaa, että luonnon köyhtymisen pysäyttäminen on edellytys kokonaiskestävyyden toteutumiseksi ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamiseksi tulevaisuudessa.
- **Luontopaneeli on peräänkuuluttanut yhdessä sovitun ja laajasti jaetun vision tarvetta, jotta pystymme suuntaamaan kaiken yhteiskunnallisen toiminnan johdonmukaisesti toivottuun tulevaisuuden kuvaan vievälle polulle.**
  - Vision tulisi sisältää myös jaettu ymmärrys **suomalaisen luonnon toivotusta tilasta**, mikä auttaisi löytämään ratkaisuja luonnon turvaamiseksi ja sovittamaan yhteen esimerkiksi elinkeinotoimintaan, kaavoitukseen ja luonnonsuojeluun liittyviä ristiriitoja.
  - Yhteinen visio tukisi sekä **politiikkajohdonmukaisuutta** – eli päätösten, strategioiden ja lainsäädännön sisäistä yhtenäisyyttä yhdellä politiikkasektorilla – että eri politiikkasektorien **yhteensopivuutta** ja **synergioita**.
  - Visiotyön luontevin toteuttaja olisi **parlamentaarinen ryhmä**, johon kuuluisi edustajia kaikista eduskuntaryhmistä. Työtä olisi ensiarvoisen tärkeää tehdä yhteistyössä eri hallinnonalojen asiantuntijoiden ja tiedeyhteisön kanssa.
- **Tulevaisuusselonteko voisi tarjota pohjan yhteisen vision synnyttämiseen. Selonteossa todetaankin, että ”Suomi tarvitsee yhteisen poliittisen tahtotilan Suomen kehityksen ja yhteiskunnallisen kestävyysmurroksen suunnasta**

Suomen tulevaisuuteen vaikuttavat muutokset

- **Suomen luonnon uhanalaistumiskehitystä ei ole saatu pysäytettyä**, mikä haastaa tulevaisuuttaa. Luonnon köyhtyminen vaarantaa yhteiskunnan hyvinvoinnin, talouden, terveyden ja turvallisuuden (ml. huoltovarmuus, ympäristöpakolaisuus).
- Tulevaisuusselonteossa on nostettu vahvasti esille **luonnonvarojen rajallisuus ja ylikulutus**. Tämä on ensiarvoisen tärkeää, sillä ihmiskunta on jo pitkään ylittänyt suuren osan planetaarisista rajoista.
- Luontopaneeli kiittää siitä, että tulevaisuusselonteossa nostetaan esille myös **tieteelliseen ajatteluun ja tutkimukseen kohdistuva kasvava paine**. Suomi on viimeisten vuosien aikana pudonnut tieteen riippumattomuutta mittaavassa kansainvälisessä vertailussa. Tieteelliseen työhön kohdistuu Suomessa myös aiempaa enemmän häirintää, mikä haastaa tutkijoiden työtä.
    - Disinformaation merkitys lyhyen aikavälin riskinä nousee esille myös esimerkiksi Maailman Talousfoorumin globaaliriskiraportissa (WEF 2025).
- Luonnon köyhtyminen toimii ilmastonmuutoksen tapaan merkittävänä **muuttoliikeen ajurina** tulevaisuudessa (ympäristöpakolaisuus ja sen vaikutukset yhteiskunnalliseen vakauteen), mikä tulee huomioida tarkasti tulevaisuuspohdinnoissa.

Monikriisi haastaa Suomea

- Tulevaisuusselonteossa on nostettu selvästi esille ilmastonmuutoksen, luonnon köyhtymisen ja saastumisen muodostama **planetaarinen kolmoiskriisi**.
- Luontopaneeli korostaa, että uusimman kestävyystutkimuksen mukaan (esim. IPBES 2024) **ilmastonmuutoksen, luonnon köyhtymisen, ruoantuotannon, puhtaan veden saatavuuden ja ihmisen terveyden** väliset kytkökset tulee huomioida tulevaisuudessa entistä paremmin.
    - Tulevaisuusselonteossa esitetty **ristivaikutusanalyysi** muutostekijöiden keskinäisriippuvuuksien tunnistamiseksi huomioi monipuolisesti ilmastoon ja luonnon monimuotoisuuteen liittyvät muutostekijät (esim. Ympäristön tilan heikkeneminen, vihreä siirtymä, turvallisuus, kaupunkikehitys, arktisen alueen kehitys)

Murtuva maailma 2045 ym.

- Luontopaneeli kiittää siitä, että selonteon **tulevaisuusskenaarioissa luonnon köyhtymisen vaikutukset on nostettu monipuolisesti esille** eri skenaarioissa (ml. ennakoimattomien ja äkillisten muutosten riskit, esim. keikahduspisteet).
  - Keikahduspisteet on nostettu esille myös ns. Villeissä korteissa (Pohjois-Atlantin termohaliininen kierto, Golfvirran pysähtyminen).

- Luontopaneeli kiittää myös siitä, että toimenpiteissä on nostettu esille, esim.
  - Resurssien suuntaus siihen etteivät ekosysteemien ja ilmastonmuutoksen keikahduspisteet realisoidu,
  - Toimenpiteet mahdollisten ympäristö-, luonto- ja ilmastoriskien ennaltaehkäisemiseksi –> kustannusten moninkertaistumisen estäminen (“tekemättömyyden hinta”, vrt. Luontopaneelin valmisteilla olevat selvitykset),
  - Varautuminen laajaan maahanmuuttoon (ympäristöpakolaisuus).

SUOMEN LUONTO PANEELI

KESTÄVYYSMURROS EDELLYTTÄÄ JOHDONMUKAISTA JA LÄPILEIKKAAVAA POLITIIKKAA

Hallitustenvälisen luontopaneelin (IPBES) arviointiraporttien keskeiset viestit ja suosituksia kansallisen luontopolitiikan suunnitteluun ja päätöksentekoon

Hanna Laako, Juha Aalto, Christoffer Boström, Kari Hyytiäinen, Simo Häyrynen, Jaana Jarva, Matti J. Koivula, Anna-Kaisa Kosenius, Ilona Laine, Aleksi Lehikoinen, Heikki Mykrä, Tiina Onkila, Tiina Paloniitty, Minna Pappila, Outi Silfverberg, Ilari E. Sääksjärvi, Lili-Ann Wolff ja Janne S. Kotiaho

SUOMEN LUONTOPANEELIN JULKAISUJA
MIETINTÖ 4/2024

Suomen Luontopaneeli on riippumaton lakisääteinen asiantuntijaelin, joka tukee luontopolitiikan suunnittelua ja päätöksentekoa. Luontopaneelin kannanotot ja raportit perustuvat tieteelliseen näyttöön ja monialaiseen asiantuntemukseen.

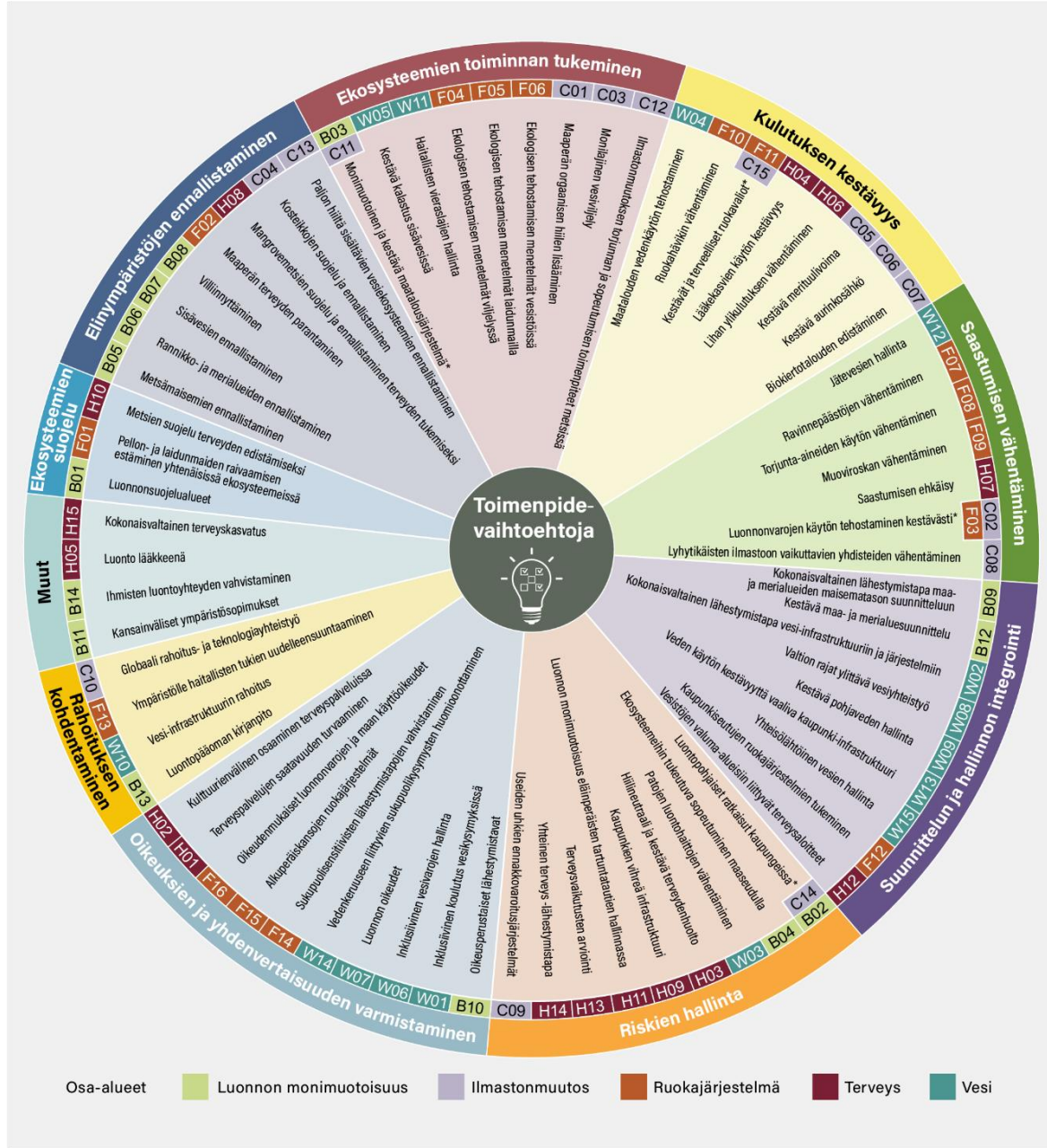

7.10.2025
Luontopaneeli